

Aggressiva hundar på klinik

Förutsättningar, utmaningar och strategier

Benjamin Schwartz och Ida Nilsson

Självständigt arbete i djuromvårdnad • 15 hp
Sveriges lantbruksuniversitet, SLU
Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Djursjukskötarprogrammet
Uppsala 2026

Aggressiva hundar på klinik. Förutsättningar, utmaningar och strategier

Aggressive dogs at the veterinary clinic. Prerequisites, challenges and strategies

Benjamin Schwartz och Ida Nilsson

Handledare: Maria Andersson Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd

Bitr. handledare: Anna Lundberg, Sveriges lantbruksuniversitet, institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd

Examinator: Jenny Yngvesson, Sveriges lantbruksuniversitet, Institutionen för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd

Omfattning: 15 hp

Nivå och fördjupning: Grundnivå, G2E

Kurstitel: Självständigt arbete i djuromvårdnad

Kurskod: EX0994

Program/utbildning: Djursjukskötprogrammet

Kursansvarig inst.: Institutionen för kliniska vetenskaper

Utgivningsort: Uppsala

Utgivningsår: 2026

Upphovsrätt: Alla bilder används med upphovspersonens tillstånd.

Nyckelord: Aggression, Stress, Rädsla, Hantering, Hund, Stöd, Strategier, Upplevelse, Djurhälsopersonal, Utbildning, Djurhälsovårdspersonal

Sveriges lantbruksuniversitet

Fakulteten för veterinärmedicin och husdjursvetenskap
Institution för tillämpad husdjursvetenskap och välfärd

Sammanfattning

En del av det dagliga arbetet inom djursjukvården innefattar hantering av hundar som, av olika orsaker, uppvisar aggressiva beteenden. Detta ställer höga krav på djurhälsovårdspersonalen att kunna bedöma och hantera sådana situationer på ett sätt som säkerställer både patientsäkerhet och personalsäkerhet, samtidigt som en adekvat medicinsk behandling genomförs. Några förutsättningar till att djurhälsovårdspersonalen ska kunna ge nödvändig vård till aggressiva patienter är bland annat att de känner sig bekväma i hanteringen av aggressiva hundar, att de har blivit utbildade i hur de ska hantera patienterna alternativt har erfarenhet av hantering aggressiva hundar. Att kunna hantera dessa patienter är viktigt för att kunna känna sig bekväm på sin arbetsplats samt för att minska förekomsten av bitskador, vilket är en av de vanligaste förekommande skador hos djurhälsovårdspersonalen. Oftast uppvisar hundar en typ av defensiv aggression på kliniker som härstammar från smärta, rädsla eller stress, vilket är viktigt att veta för att kunna minska risk för utfall samt för att kunna ge den bästa möjliga vården.

En webbenkät skickades till 51 svenska veterinärkliniker samt delades i Facebook-grupper som var riktade till djurhälsovårdspersonal för att utföra denna studie. Målet med enkäten vara att kunna besvara hur djurhälsovårdspersonal upplever möten med aggressiva hundar, få reda på hur de hanterar dessa patienter samt för att se om de tycker att de får tillräckligt med stöd och utbildning av deras arbetsgivare. Även en litteraturstudie genomfördes för att få fram riktlinjer på hur aggressiva hundar bör hanteras. Webbenkäten besvarades av djurvårdare, djursjukskötare samt veterinärer och fick totalt 251 svar varav 179 av svaren var kompletta.

Av respondenterna angav 30 % att de kände sig osäkra, cirka 36 % kände sig nervösa och 17 % kände rädsla initialt över att hantera aggressiva hundar trots att det är så vanligt förekommande. Ytterligare 17 % kände sig inte riktigt bekväma med att hantera aggressiva hundar och hela 8 % angav att de inte alls var bekväma med det. En av frågorna på enkäten var om arbetsgivaren hade bidragit till att utbilda sin personal om hur de ska hantera aggressiva hundar där mer än hälften svarade nej och enbart 17 % svarade ja.

Nyckelord: Aggression, Stress, Rädsla, Hantering, Hund, Stöd, Strategier, Upplevelse, Djurhälsopersonal, Djurhälsovårdspersonal, Utbildning

Abstract

Part of the daily work in animal health care involves handling dogs that, for various reasons, exhibit aggressive behavior. This places high demands on animal health personnel to be able to assess and handle such situations in a way that ensures both patient and staff safety, while providing adequate medical treatment. Some prerequisites for animal health personnel to be able to provide adequate care to aggressive patients include that they feel comfortable handling aggressive dogs, that they have been trained in how to handle patients or have experience in handling of aggressive dogs. Being able to handle these patients is important to be able to feel comfortable in their workplace and to reduce the incidence of bite injuries, which are one of the most common injuries among animal healthcare personnel. Most often, dogs exhibit a type of defensive aggression in clinics that originates from pain, fear or stress, which is important to understand to be able to reduce the risk of the dog lunging and to be able to provide the best possible care.

This study was conducted by sending out an online survey to 51 Swedish veterinary clinics and shared in Facebook groups aimed at animal healthcare professionals. The goal of the survey was to find out how animal healthcare professionals experienced encounters with aggressive dogs, find out how they handle these kinds of patients and to see if they think they receive enough support and training from their employer. A literature study was also conducted to develop guidelines on how aggressive dogs should be handled. The online survey was answered by veterinary technicians, veterinary nurses and veterinarians. The survey received 251 responses, of which 179 were complete.

The results of the study varied somewhat, but out of 240 responses, 30% responded that they felt unsafe, about 36% felt nervous and 17% initially felt afraid of handling aggressive dogs despite it being so common. In addition, 17% did not really feel comfortable handling aggressive dogs and 8% were not at all comfortable with it. One of the questions on the survey was whether the employer had helped train its staff on how to handle aggressive dogs, where more than half answered no and only 17% answered yes.

Keywords: Aggression, Stress, Fear, Handling, Dog, Canine, Support, Strategi, Experience, Veterinary, Nurse, Veterinarian, Education, Nursing

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	6
Tabellförteckning	8
Figurförteckning.....	9
Förkortningar.....	10
1. Inledning	11
Syfte 12	
Frågeställningar	12
2. Bakgrund	13
2.1 Anledningar till aggression hos hund.....	13
2.2 Hantering och förebyggande av aggressiva hundar.....	14
2.3 Kroppsspråk och signaler	16
2.4 Användning av redskap för aggressiva hundar	17
3. Material och metod	19
3.1 Litteraturstudie	19
3.2 Webbenkät.....	19
3.2.1 Skapandet av enkäten.....	19
3.2.2 Enkätens studiepopulation	20
3.2.3 Publicering av enkäten	20
3.2.4 Sammanställning av webbenkätstudien.....	20
4. Resultat.....	21
4.1 Demografi	21
4.2 Initial känsla över att hantera aggressiva hundar.....	21
4.3 Bekvämlighet vid hantering av aggressiv hund	23
Sannolikhet att överlåta hantering till kollegor	23
4.4 Självskattning att avläsa tecken på aggression.....	23
4.5 Identifiering av tidiga aggressionssignaler	24
4.6 Självskattad förmåga att hantera en aggressiv hund	25
4.7 Strategier vid risk för utfall	25
4.8 Val av strategier vid pågående utfall	26
4.9 Tillämpning och val av hjälpmedel.....	27
4.10 Ursprung till kunskap	29
4.11 Arbetsgivarens roll i kompetensutveckling	29
4.12 Behov av ytterligare resurser	30
5. Diskussion.....	31
5.1 Metoddiskussion	31
5.2 Resultatdiskussion	32

6. Konklusion	36
7. Referenslista	37
8. Bilagor	39
8.1 Webbenkät	39
Bilaga 2	41
9. Studentens AI-utlåtande	43

Tabellförteckning

Tabell 1. Sammanfattning över fritextsvaren i frågan "Vad är din initiala känsla över att hantera en aggressiv hund?". Antal svar (n=29).	22
Tabell 2. Sammanfattning och exempel av fritextsvar på frågan " Vilka första signaler tycker du indikerar på att en hund är/ kan bli aggressiv? Antal svar (n=48).	24
Tabell 3. Sammanfattning av vilka strategier respondenterna vanligen använder i klinisk miljö vid aggressiva hundar innan de kan göra utfall. Antal svar (n=191).	26
Tabell 4. Sammanfattning av fritextsvar gällande strategier respondenterna använder vid hundar som redan gör ett aggressivt utfall. Antal svar (n=129).	26
Tabell 5. Sammanfattning av de övriga medel som deltagarna använde sig av när en hund börjar uppvisa tecken på aggression. Antal svar (n=31).	28

Figurförteckning

Figur 1. Respondenternas yrkesroll. Totala enkätsvar (n=251) Inställning mot djur som uppvisar aggressivt beteende	21
Figur 2. Respondenternas initiala känslor vid hantering av en aggressiv hund. Antal enkätsvar (n=240).....	22
Figur 3 Hur väl respondenterna känner sig bekväma att hantera aggressiva hundar. Antal enkätsvar (n=235).....	23
Figur 4. Linjediagram som visar hur sannolikt respondenterna var att överlåta hanteringen till en kollega. Antal enkätsvar (n=235).	23
Figur 5. Stapeldiagram över hur respondenterna instämd i påståendet "Jag kan läsa av tecken på aggression hos hund." Antal enkätsvar (n=236).....	24
Figur 6. Stapeldiagram över alternativ på första signaler på aggression. Antal enkätsvar (n=226).	24
Figur 7. Diagram över ett påstående om hur väl respondenten har lämpliga strategier för hantering av aggressiva hundar. Antal enkätsvar (n=225).	25
Figur 8. Cirkeldiagram över alternativ på de vanligaste medlen deltagarna valde när en hund börjar uppvisa tecken på aggression. Antal enkätsvar (n=217).....	28
Figur 9. Stapeldiagram över var deltagarna fått sin kunskap om hantering av aggressiva hundar ifrån. Antal enkätsvar (n=217).....	29
Figur 10. Cirkeldiagram över om arbetsgivarna bidragit till utbildning hos sina anställda gällande hantering av aggressiva hundar. Antal enkätsvar (n=217).....	30
Figur 11. 2D-liggande diagram om deltagarna upplever behov av vidare resurser och metoder för att kunna hantera aggressiva hundar bättre i framtiden. Antal enkätsvar (n=215).....	30

Förkortningar

DAP	Dog- Appeasing Pheromone
FAS	Fear, Anxiety and Stress
PVP	Pre-Visit Pharmaceuticals
SLU	Sveriges lantbruksuniversitet

1. Inledning

Hundar som betar sig aggressivt är ett vanligt förekommande problem på djurkliniker (Oxley et al. 2024). Den vanligaste typen av aggression som uppvisas i kliniska miljöer är en så kallad defensiv aggression, vilken utlöses av att hunden upplever fara eller en rädsla för skada (Moffat 2008). För att förebygga bestående men hos hundar, såsom ångest eller långvarig rädsla, är de avgörande att djurhälsopersonal kan avleda situationer där aggression riskerar att uppstå (Oxley et al. 2024).

I denna studie definieras aggression som beteenden som kan utgöra en fara för djurhälsovårdspersonal, djurägare eller i vissa fall hunden själv. I definitionen inkluderar författarna även tecken som förvarnar om aggressiva beteenden bland annat morrande, visandet av tänder samt skakningar.

Aggression hos hundar utgör en betydande säkerhetsrisk för djurhälsopersonal och kan leda till fysiska yrkesskador såsom exempelvis bitskador (Oxley et al. 2024). Bitskador har visat sig vara en av de vanligaste yrkesskadorna inom djursjukvården (Johnson & Fritschi 2024; Oxley et al. 2024). Hantering av aggressiva hundar är dessutom tidskrävande och kan bidra till en försämrad livskvalitet hos personalen på klinikerna (Moffat 2008; Nakonechny et al. 2025).

I Arbetsmiljöverkets föreskrifter (AFS) om arbete med djur (AFS 2008:17) betonas det hur personalen ska utföra sitt arbete på ett sätt som förebygger risk för ohälsa samt olycksfall. Inom djursjukvården krävs därför en tillräcklig kompetens, strategier och utbildning för att kunna hantera aggressiva hundar på kliniken.

Med hänsyn till detta finns det behov av hanteringsmetoder som minimerar stress för ett ökat välbefinnande hos hunden (Herron & Shreyer 2014). Tillämpning av korrekta hanteringsmetoder kan förebygga eskalering av situationer genom att djurhälsopersonal i ett tidigt skede kan identifiera tecken på aggressivitet (Yelland & Whelan 2011). Dessa typer av metoder bidrar även till en ökad säkerheten för såväl djurhälsopersonal, som för djurägare (Moffat 2008; Herron & Shreyer 2014).

Forskning påvisar att ett bemötande som är välplanerat och noggrant har en stor betydelse vid ett möte med patienter som antingen är benägna att uppvisa ett aggressivt beteende eller som redan agerar aggressivt (Yelland & Whelan 2011; Herron & Shreyer 2014). Utnyttjande av olika hjälpmedel är en väsentlig säkerhetsstrategi inom djursjukvården för att skydda personalen mot eventuella bitskador (Oxley et al. 2024). Genom att kombinera fysiska barriärer med verktyg

som sänker hundens stressnivå, exempelvis feromoner, kan man skapa en säkrare arbetsmiljö (Moffat 2008; Herron & Shreyer 2014). Farmakologiska preparat utgör även ett förekommande verktyg vid hantering av aggressiva hundar (Moffat 2008). Preparat som exempelvis bensodiazepiner och acepromazin har visat positiv effektivitet i förebyggande syfte hos hundar, i synnerhet när läkemedlet administrerats i hemmet inför ett veterinärbesök (Moffat 2008; Nakonechny et al. 2025).

En fördjupad kunskap inom problembeteenden som exempelvis aggression, kan bidra tillföra effektivisering av kliniska undersökningar, minska stress hos hunden samt optimera säkerheten för djurhjälsopersonalen (Yelland & Whelan 2011; Herron & Shreyer 2014). I sin tur kan detta möjliggöra att patienten erhåller en individualiserad och optimal vård (Oxley et al. 2024).

Betydande kunskapsluckor förekommer dock avseende djurhjälsövårdspersonalens upplevelse i möten med aggressiva hundar, samt hur olika hanteringsmetoder tillämpas i klinisk miljö. Under dessa förutsättningar syftar denna studie till att undersöka dessa aspekter vidare.

Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka hur djurhjälsövårdspersonal upplever möten med hundar som uppvisar ett aggressivt beteende och vilka hanteringsmetoder som används i dessa situationer. Studien ska även undersöka om djurhjälsövårdspersonal känner att de får tillräckligt med stöd och utbildning från sin arbetsgivare.

Frågeställningar

- Hur upplever djurhjälsövårdspersonal möten med aggressiva hundar?
- På vilket sätt hanterar djurhjälsövårdspersonal hundar som är aggressionsbenägna i en klinisk miljö?
- Vilket stöd och utbildning upplever djurhjälsövårdspersonal att de har för att kunna hantera hundar som uppvisar aggression?

2. Bakgrund

Aggressiva beteenden hos hundar utgör ett betydande problem inom djursjukvården (Mikkola et al. 2021). Detta har konsekvenser för såväl djurens mående som för djurhälsopersonalens säkerhet (Mikkola et al. 2021).

Näst efter skador från stickande och skärande föremål är bett den vanligaste typen av arbetsrelaterad skada hos veterinärer och djursjukskötare (Johnson & Fritschi 2024). I samma studie redovisas att över hälften av veterinärerna och djursjukskötarna blivit bitna av ett djur under det senaste året. Studien visade även att 36 % av bitskadorna var hundrelaterade samt att djursjukskötare var överrepresenterade när det kommer till bitskador. Moffat (2008) förklarar även att djurhälsopersonal förväntas arbeta effektivt, vilket i vissa fall leder till sämre vård till patienten samt en ökad risk för skador för både patienten och personalen.

2.1 Anledningar till aggression hos hund

Flera faktorer har identifierats som potentiella riskfaktorer för aggressivt beteende hos hund, bland annat individens grad av rädsla, ålder, ras samt hundägarens erfarenheter (Mikkola et al. 2021). I en studie av Stellato et al. (2021) framhålls rädsla som den främsta bakomliggande faktorn till aggressivt beteende i samband med veterinärbesök. Hundar med hög grad av rädsla löper en avsevärt större risk att uppvisa aggressiva beteenden jämfört med hundar som är lugna och trygga i situationen (Stellato et al. 2021). Vidare beskriver författarna att aggression i kliniskmiljö även kan påverkas av tidigare negativa erfarenheter, inlärda beteenden samt hur hunden hanteras, inklusive användningen av tvångsåtgärder.

Smärta har också identifierats som en betydande bidragande faktor till aggressivt beteende hos hund (Camps et al. 2012). Camps et al. (2012) visade att smärta både kan initiera och förvärra aggressiva reaktioner. Författarna beskriver att aggression i dessa situationer kan fungera som en försvarsmekanism, där hunden försöker avbryta fysisk kontakt och skydda sig från ytterligare smärtstimuli. Vidare kan smärta medföra flera konsekvenser såsom ökad stress, sänkt tolerans för yttre stimuli samt ökad irritabilitet, vilket sammantaget ökar risken för aggressiva responser (Camps et al. 2012). Det har även beskrivits att hundar med smärta kan rikta aggressiva beteenden mot vårdpersonal, då aggressionen i vissa fall omdirigeras mot den person som befinner sig närmast snarare än mot det ursprungliga hotet (Moffat 2008).

När en hund upplever smärta eller känner sig stressad påverkar det dem fysiologiskt då detta aktiverar det sympatiska nervsystemet (Gobbo & Zupan

Šemrov 2021). Författarna beskriver att när hundar får ett sympatikuspåslag hamnar de i "fight or flight"-respons, vilket leder till en ökad hjärtfrekvens samt en ökad produktion av kortisol.

2.2 Hantering och förebyggande av aggressiva hundar

Moffat (2008) påvisar att aggressionen hos hundar vid veterinärbesök oftast är ett resultat av deras "fight or flight"-respons och är mer försvarsrelaterat än dominansrelaterat. Författaren betonar att denna förståelse är centralt för att kunna ge optimal vård till patienten då fokuset hamnar på att minska hundens rädsla i stället för att rätta till ett problematiskt beteende. Målet med hanteringen av aggressiva hundar blir då att minska rädsla samt stress och att undvika att förvärra den redan stressfyllda situationen (Moffat 2008). Malkani et al. (2024) förklarar även att beteendeproblem hos hundar, såsom aggression, ofta sammanfaller med en nedsatt stresshanteringsförmåga samt faktorer som bristande social interaktion och förändringar i den dagliga rutinen, något som i sin tur påverkar hundarnas möten med djurhälsopersonal.

Studier har visat att ett av det mest effektiva sätten att minska aggression hos hundar är att applicera ett lugnt bemötande, då plötsliga rörelser och höga ljud kan förstärka hundens upplevelse av hot (Moffat 2008; Yelland & Whelan 2011). Andra metoder som författarna i de två studierna rekommenderade för att reducera stress bland hundarna på kliniker, är att låta dem gå runt och utforska undersökningsrummet innan undersökningen börjar, detta för att låta hunden akklimatisera sig till den nya miljön och med närvaron av djurhälsopersonalen. För hundar som kräver ytterligare tid för anpassning kan det vara fördelaktigt att personalen intar en icke-konfronterande kroppshållning, exempelvis genom att vända kroppssidan mot hunden och huka sig ned, samtidigt som godis erbjuds under tiden då anamnesen tas (Moffat 2008; Yelland & Whelan 2011).

Hundens sinne spelar en stor roll i hur ett besök på kliniken upplevs (Hedges 2021). Eftersom hunden har skarpare sinnen än människan kan lukt, ljud och synsinnet bli ett moment som kan bli överväldigande för hunden på kliniken (Hedges 2021). Ett exempel på detta är att hundar kan uppfatta och reagera på människans kemo signaler, vilket omfattar exempelvis utsöndring av svett och kroppslukt (D'Aniello et al. 2018). När hundar har exponerats för sådana signaler vid bemötande av personer som upplever rädsla, så har fysiologiska förändringar observerats, såsom ökad hjärtfrekvens. Vidare har det även sett att hunden uttryckt stressrelaterade beteenden som flämtning, gäspningar och ökat slickande kring munnen (D'Aniello et al. 2018).

Djurägarna kan också ha en betydande roll när det kommer till hanteringen av hundar i kliniska sammanhang (Yelland & Whelan 2011). Enligt Yelland och Whelan (2011) kan djurägare bidra till att minska stress och underlätta hantering genom att regelbundet vänja hunden vid klinikmiljö, exempelvis genom att besöka kliniken utan att någon behandling genomförs. Vidare förmedlar författarna att träning i hemmiljö, som att vänja hunden vid beröring av tassar, öron och andrakroppsdelar, främjar hundens tolerans för undersökningssituationer. Även enkla lydnadsövningar, exempelvis "sitt" och "ligg" kan användas i klinikmiljö för att avdramatisera besöket och skapa en mer förutsägbar situation för hunden (Yelland & Whelan 2011). Författarna framhåller vidare att djurägare även kan påverka hur själva undersökningen utspelar sig. Moffat (2008) samt Yelland och Whelan (2011) beskriver att vissa hundar uppvisar en lägre grad av aggression när djurägaren inte är närvarande under undersökningen. Författarna menar att detta kan vara relevant att beakta i klinisk praxis, och det kan därför vara fördelaktigt att informera djurägare om denna möjlighet så att man, vid behov, kan be djurägare att vänta i väntrummet medan undersökningen genomförs.

Användningen av tvångshantering riskerar att bli kontraproduktivt, då åtgärden visserligen kan möjliggöra genomförandet av en behandling, men samtidigt riskerar att öka djurets stress och rädsla samt därmed även risken för aggressiva beteenden (Moffat 2008; Nakonechny et al. 2025). Författarna beskriver vidare att sådana negativa upplevelser kan bidra till att hunden utvecklar en ökad benägenhet för aggressiva beteenden vid framtida kliniska besök, genom att associera klinikmiljö med obehag. I de fall där tvångshantering bedöms nödvändigt för att kunna genomföra en behandling kan det vara motiverat att överväga alternativa metoder, såsom att låta djuret återvända vid ett senare tillfälle efter att ha fått lugnande medel (Moffat 2008). Detta förklarar författarna är för att minska stressen och rädslan hos patienten, vilket bidrar till en lättare och mindre traumatisk undersökning, alternativt behandling av hunden.

Vidare bör ett visst kroppsspråk undvikas, då de kan uppfattas som hotfulla av hunden (Moffat 2008; Yelland & Whelan 2011). Exempel på sådana beteenden inkluderar att närma sig hunden rakt framifrån, sträcka sig över den, stå över den, tränga in den i ett hörn eller att upprätthålla direkt ögonkontakt (Moffat 2008; Yelland & Whelan 2011). Yelland & Whelan (2011) betonar även vikten av att identifiera eventuella smärtområden innan undersökningen påbörjas, eftersom smärta kan öka risken för aggressiva reaktioner.

2.3 Kroppsspråk och signaler

Kroppsspråk och ansiktsuttryck utgör viktiga indikatorer på hundars känslomässiga tillstånd och kan därför fungera som värdefulla verktyg för djurhjälsopersonal vid hantering av hundar på kliniken (Yelland & Whelan 2011). Förmågan att uppfatta och korrekt tolka dessa signaler är avgörande för att på ett säkert och effektivt sätt kunna undersöka och behandla hundar (Moffat 2008; Yelland & Whelan 2011). Samma författare betonar vikten av att kontinuerligt bedöma hundens kroppsspråk både före och under kliniska utredningar. Enligt Moffat (2008) bör observationer inkludera hundens öron, ögon, läppar, mun, svans samt den övergripande kroppshållningen. Yelland och Whelan (2011) framhåller dessutom betydelsen av att uppmärksamma vokalisering, raggresning samt urinering och defekation som kompletterande indikationer på hundens tillstånd

Det är av stor betydelse att uppmärksamma och identifiera tecken på rädsla hos hundar, eftersom dessa ofta kan föregå aggressivt beteende (Moffat 2008; Yelland & Whelan 2011). När det gäller ansiktsuttryck anger författarna bland annat att en undvikande blick, bakåtriktade öron, gäspningar, slickande runt läpparna samt att hunden luktar intensivt på marken kan vara indikatorer på rädsla eller stress. Yelland och Whelan (2011) förklarar även att många av dessa beteenden fungerar som självlugnande strategier, men att om dessa strategier inte är tillräckliga eller om stressfaktorn kvarstår kan hundan utveckla ett aggressivt beteende.

Vid bedömning av hundars kroppsspråk är det viktigt att observera deras kroppshållning. Hundar kan exempelvis inta en ihopdragen eller bakåtlutad position, eller lägga sig på rygg (Moffat 2008; Yelland & Whelan 2011). Författarna klargör att hundar gör detta i ett försök till försoning med syfte att minska det upplevda hotet. Dessa beteenden bör inte nödvändigtvis ses som inledning till aggression, däremot kan fortsatt påfrestning leda till att hunden övergår till ett aggressivt beteende för att bli av med hotet (Moffat 2008; Yelland & Whelan 2011). Ytterligare tecken på stress och rädsla som författarna belyser är bland annat att lyfta på en framtass, ha svansen mellan benen, vända bort kroppen samt att hässa.

Moffat (2008) samt Yelland och Whelan (2011) förklarar vidare att när de tidigare nämnda signalerna inte uppfattats och hotet kvarstår, kan hunden i stället visa tecken på aggression, såsom att spänna kroppen, visar tänder, morrar, skäller, får intensiv blick och i vissa fall genomför ett utfall.

Sidel et al. (2025) använder FAS (fear, anxiety, stress) vilket innefattar en noll till fem gradig skala för att kunna bedöma stress hos hundar. Författarna fortsätter

med att förklara att om en hund är mellan noll och ett på skalan, ses hunden vara i en grön zon, då de verkar vara avslappnade, lindrigt upphetsade eller mildt oroliga. När hundarna är i den gröna zonen så går det generellt bra att hantera dem. Avslappnad kroppshållning, avslappnade ögon, avslappnad alternativt lite öppen mun, neutrala eller framåtlutande öron samt att svansen är neutral eller höjd men inte spänd, är samtliga tecken på att hunden är i den gröna zonen (Sidel et al. 2025). Författaren fortsätter att utveckla att enligt FAS-skalan hamnar hundar som uppvisar måttligt med rädsla, stress eller ängslighet i en gul zon, och skattas då på en tvåa till trea. Tecken på att en hund är i den gula zonen inkluderar att hunden hässjar, bakåtriktade öron, alternativt att de är riktade åt sidorna, har svansen lågt, men inte mellan bena, har bortvänt huvud samt tveksamhet vid interaktioner (Sidel et al. 2025). Därefter förmedlar författaren att om svansen är helt mellan bena, om hunden skakar, om hunden är ihop hukad, om hunden reser ragg, försöker göra flyktförsök, morrar eller gör utfall så är det tecken på att hunden har kommit till den röda zonen. Sidel et al. (2025) menar på att i det här stadiet bör hanteringen av patienten avslutas omedelbart för att djuret har vid det laget hamnat i sin kamp, frys, flyktrespons. (Se bilaga 2)

2.4 Användning av redskap för aggressiva hundar

En avgörande förutsättning för att säkert kunna hantera en aggressiv hund är att kunna korrekt tolka hundens kroppsspråk (Herron & Shreyer 2014). Detta bidrar till ett individanpassat bemötande för hunden, då en identifiering av rädsla, stress och aggression tidigt har detekterats (Herron & Shreyer 2014; Oxley et al. 2024). Behovet av fysiska hjälpmedel kan på detta sätt minimeras, och endast utövas när djurhjälsopersonalen finner det väsentligt (Herron & Shreyer 2014; Nakonechny et al. 2025). Ambitionen avser vara att kunna maximera både personal och hundens säkerhet, men dessutom att kunna minimera hundens stressnivå (Moffat 2008).

En av de främst använda verktygen vid hantering av aggressiva eller potentiellt aggressiva hundar är användning av munkorg (Yelland & Whelan 2011). Plastmunkorgar med hål som släpper igenom luft, är att rekommendera (Moffat 2008). Orsaken bakom detta är att mjuka och lufttäta munkorgar inte kan säkra en optimal flättning hos hunden, vilket kan leda till att hunden överhettas (Moffat 2008). Positiva förstärkningar som godis blir mer komplicerad att administrera, vilket som konsekvens kan medföra att hundens situation kopplas till en negativ associering av hanteringen (Nakonechny et al. 2025).

Handdukar och filtar är likväl ett annat förekommande hjälpmedel som är vanligt i klinisk miljö (Moffat 2008). Hjälpmedlet kan minska hundens synfält och därmed begränsa det visuella stimuli (Moffat 2008). Därmed kan man förhindra ett upphetsat tillstånd hos hunden (Moffat 2008). Med hjälp av textilierna kan en

barriär byggas mellan personal och hund, vilket resulterar i en ökad säkerhet för personalen (Moffat 2008). Moment såsom undersökningar eller blodprovstagningar underlättas därför med hjälp av tygerna som barriär (Moffat 2008). En medtagen filt eller handduk från hemmet kan bidra till en känsla av trygghet hos hunden genom välbekanta dofter (Moffat 2008).

Vidare är distraktioner samt lugnande medel något som kan implementeras i ett dels förebyggande syfte, dels under en undersökning. Tilldelning av godis under undersökning kan fungera som en effektiv distraktion och som motbetingning (Yelland & Whelan 2011). Detta främjar en positiv associering till kliniken och minskar negativa känslreaktioner (Moffat 2008; Yelland & Whelan 2011).

I en studie utformad av Tod et al. (2005) presenterades feromoner, såsom Dog-Appeasing Pheromone, förkortat DAP (till exempel märket Adaptil), som en potentiell faktor för att kunna minska beteenden kopplade till stress. Författaren redogör vidare att feromonerna efterliknar lugnande signaler som tikar i regel utsöndrar under laktering. Studien beskriver hur feromonet kan administreras via antingen en diffusor, spray eller halsband.

Zylkene är ett märke klassat som ett kosttillskott och är framställt av ett protein från mjölk (Yelland & Whelan 2011). Den aktiva substansen innehåller en peptid, som binder till specifika receptorer i hjärnan, vilket kan ge en lugnande inverkan hos hunden (Yelland & Whelan 2011). Därför har den kunnat klassas som ett tillägg vid problematik av mild eller måttlig stress (Yelland & Whelan 2011).

En farmakologisk sedering kan i vissa fall krävas för att kunna genomföra en undersökning som garanterar tillräcklig säkerhet för djurhälsopersonal (Yelland & Whelan 2011). Hos individer med en uttalad rädsla eller aggressivitet hade sedering i ett förebyggande syfte kunnat övervägas, eller i de situationer där djurhälsopersonal redan använt fysiska hjälpmedel som visat sig vara otillräckliga (Moffat 2008; Herron & Shreyer 2014). Pre-Visit-Pharmaceuticals (förkortat PVP), är en ofta förekommande metod hos hundar med en känd uttalad rädsla eller aggressivitet (Nakonechny et al. 2025). Detta innefattar att djurägarna administrerar ett lugnande läkemedel inför veterinärbesöket för att förhindra att rädsla och aggression uppstår innan och under undersökningen (Nakonechny et al. 2025). Proceduren underlättar för djurhälsopersonalens hantering med hunden och bidrar till att motbetingning med godis ska lyckas (Moffat 2008). Bensodiazepiner, opioider samt alfa-2-agonister är vanliga läkemedelsgrupper som påträffas på kliniken (Moffat 2008). Hundens allmäntillstånd, medicinsk historia och åtgärdens utsträckning är faktorer som bör påverka valet av läkemedel som administreras (Moffat 2008).

3. Material och metod

3.1 Litteraturstudie

En litteraturundersökning till bakgrunden genomfördes med fokus på att undersöka artiklar som behandlar faktorer bakom aggressivt beteende hos hundar. Vidare undersöktes litteraturen för att även granska hur djurhälsovårdspersonal hanterar aggressiva hundar samt betydelsen av att djurhälsovårdspersonal har tillräcklig adekvat kompetens för att hantera aggressiva hundar. Primära databaser som användes för litteratursökning var Web of Science och Pubmed, kompletterat med Primo, Scopus och SLUpub. Referenslistor i relevanta översiktsartiklar granskades för att hitta ytterligare originalstudier. Inga artiklar exkluderades utefter publiceringsår, däremot uteslöts studentarbeten från analysen, men användes för att identifiera relevanta källor. Översiktsartiklar användes även för att hitta relevanta källor och inkluderades i vissa fall i analysen.

Sökord som användes i olika kombinationer var: aggressive, aggression, aggressiveness, dog, dogs, canine, canines, management, managing, examination, examine, handling, clinic, hospital, problem behaviour, behaviour, techniques, technique, staff, welfare, tools, tool, nursing, risk factors, veterinary professionals, hund, hundar, hantering, hjälpmedel, djurhälsopersonal, klinik, djursjukhus, djurklinik, undersökning, "dog examinations", "behaviour problems", "risk factors", stress, veterinary, transmission, contagion.

3.2 Webbenkät

3.2.1 Skapandet av enkäten

En webbenkät skapades med syfte att undersöka djurhälsovårdspersonalens upplevelser, strategier och behov i ett möte med hundar som uppvisar aggressiva beteenden på kliniker. Enkäten skapades i Netigate och bestod av sju flersvarsfrågor där respondenterna endast kunde ge ett svar, fyra flervalsfrågor där de kunde ange ett eller flera svar, där en fritextsruta fanns tillgänglig, samt två fritextsfrågor. Tre frågor formulerades som påståenden och besvarades genom att respondenterna angav graden av instämmande på en förbestämmd svarsskala. Övriga tio frågor utformades som öppna och slutna frågor, med möjlighet till antingen fritextsvar, val mellan förutbestämda svarsalternativ och en kombination av dessa. Webbenkäten inleddes med att respondenter skulle godkänna GDPR, därefter en kortare introduktionstext inför de 13 enkätfrågorna. Enkäten avslutades med en avslutande text. Se bilaga 1 för fullständig enkäten.

3.2.2 Enkätens studiepopulation

Studiepopulationen bestod av personal som var verksamma inom svensk djursjukvård och hade erfarenhet av att hantera aggressiva hundar, så som veterinärer, djursjukskötare samt djurvårdare nivå två och tre.

Inklusionskriterierna var bland annat att respondenterna skulle ha en nuvarande eller tidigare anställning vid en veterinärklinik eller djursjukhus, samt haft en erfarenhet av att hantera aggressiva hundar. Personal utan praktisk kontakt med aggressiva hundar, studenter utan erfarenhet i klinik samt individer som saknade tillräckliga kunskaper i svenska för att kunna besvara frågorna exkluderades från enkäten.

3.2.3 Publicering av enkäten

Innan webbenkäten publicerades, genomfördes en pilotstudie med tre deltagare, bestående av en veterinär, en djursjukskötare samt en djurvårdare nivå tre. Syftet med pilotstudien var att utvärdera enkätens begriplighet, relevans och tidsåtgång och för att underlätta identifiering av eventuella oklarheter i frågeformuläret. Baserat på resultaten från pilotstudien reviderades enkäten innan den slutliga versionen publicerades. Enkäten distribuerades genom ett utskick av en webblänk via e-post till 51 svenska veterinärkliniker och genom delning av länken i grupper på Facebook riktade till djurhälsovårdspersonal. Enkäten var tillgänglig under fyra veckor från 2026-02-12 till 2026-03-12.

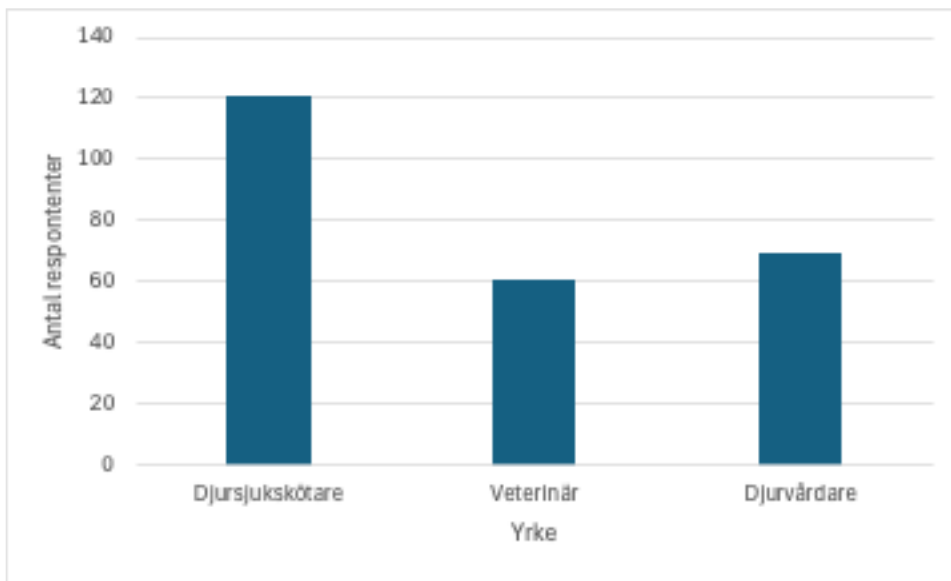
3.2.4 Sammanställning av webbenkätstudien

Enkätsvaren sammanställdes kvantitativt med hjälp av Excel. Diagram skapades i Excel och tabeller framställdes i Google Gemini för att kunna presentera enkätens resultat. Fritextsvaren analyserades kvalitativt genom upprepad läsning, varefter meningar identifierades och sorterades i återkommande teman genom uppställning i tabeller.

4. Resultat

4.1 Demografi

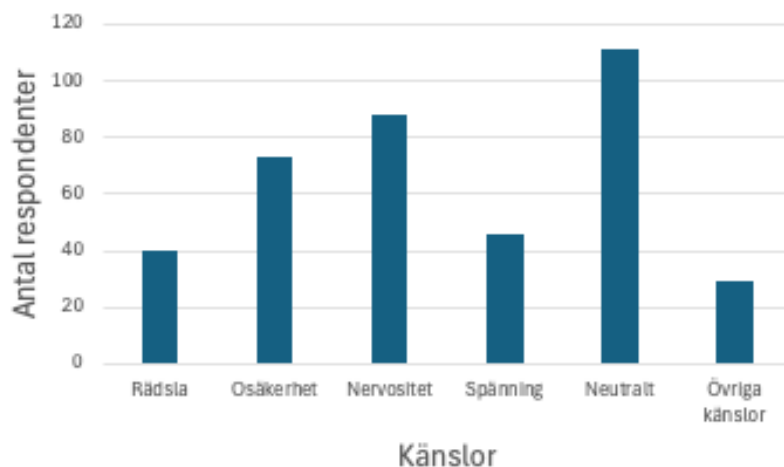
Totalt inkom 251 enkätsvar och av dessa var 179 enkäter kompletta med svar på samtliga 13 frågor. Respondenterna utgjordes av djurvårdare (n=69), djursjukskötare (n=121) och veterinär (n=61). Resultat visade att majoriteten av respondenterna var djursjukskötare, se figur 1.

Figur 1. Respondenternas yrkesroll. Totala enkätsvar (n=251)

4.2 Initial känsla över att hantera aggressiva hundar

Den andra enkätfrågan var en flervaldfråga, där respondenterna kunde välja ett eller flera svar. Nästan hälften av respondenterna (46 %) uppgav att de kände sig neutrala inför att hantera en aggressiv hund i klinisk miljö. Den näst vanligaste känslan var nervositet, vilket rapporterades av 37 % av respondenterna. Och cirka en tredjedel (30 %) uppgav att de kände osäkerhet i en sådan situation, se figur 2. En andel motsvarande 19 % upplevde spänning medan 17 % angav att de initialt upplevde en känsla av rädsla. Därtill rapporterade 12 % andra känslor via fritextsvar, se figur 2.

Figur 2. Respondenternas initiala känslor vid hantering av aggressiv hund. Antal enkätsvar (n=240).

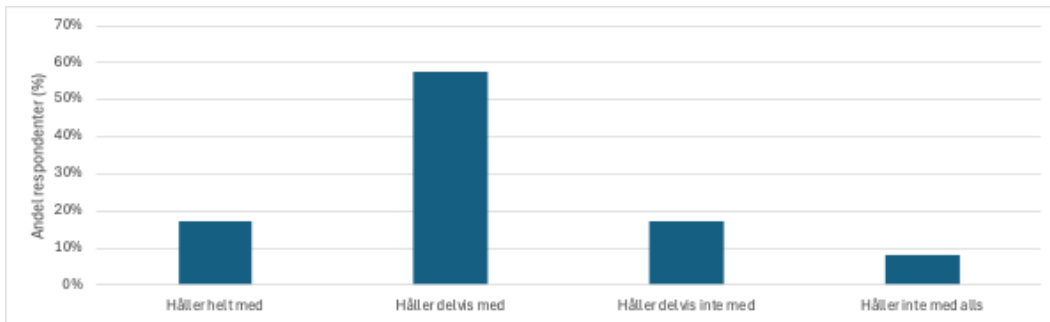
I tabell 1 redovisas fritextsvaren för övriga upplevda känslor som respondenterna angav som svar på frågan ”Vad är din initiala känsla över att hantera en aggressiv hund?”

Tabell 1. Sammanfattning över fritextsvaren i frågan ”Vad är din initiala känsla över att hantera en aggressiv hund?”. Antal svar (n=29).

Sammanfattning fritextsvar
• Skärpt
• Lugn
• Krångligt
• Trött på förhand
• Tråkig situation
• Sorglig situation
• Deltar gärna vid utmanande fall

4.3 Bekvämlighet vid hantering av aggressiv hund

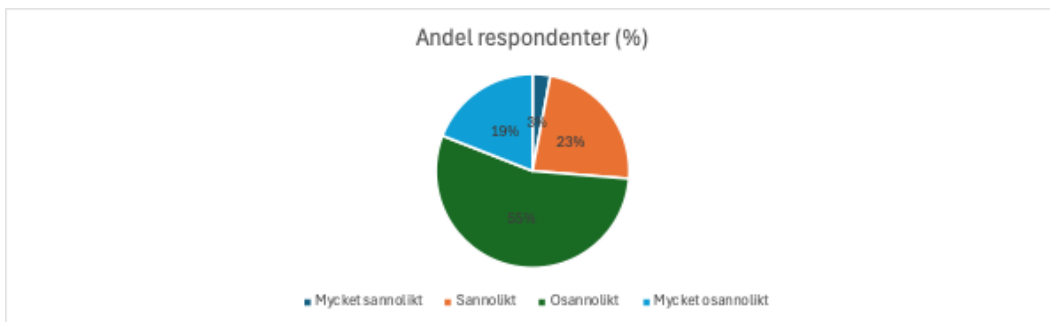
I enkäten inkluderades ett påstående: ”Jag känner mig bekväm med att hantera hundar som uppvisar aggression”, där respondenten fick ange i vilken grad detta instämde på en skala från ”Håller helt med” till ”Håller inte med alls”. De som angav ”Håller delvis med” utgjorde 58 % av svaren. Övriga svar fördelades jämnt mellan de som helt instämde (17 %) och de som delvis inte instämde (17 %) medan en mindre andel (8 %) uppgav att de inte instämde alls, se figur 3.

Figur 3. Hur väl respondenterna känner sig bekväma att hantera aggressiva hundar. Antal enkätsvar (n=235).

Sannolikhet att överlåta hantering till kollegor

Mer än hälften (55 %) angav att det var osannolikt att de skulle överlåta hanteringen till en kollega. Vidare uppgav 19 % att det var mycket osannolikt. Samtidigt ansåg 23 % att det var sannolikt att de skulle överlåta hantering, medan endast 3 % svarade att det var mycket sannolikt, se figur 4.

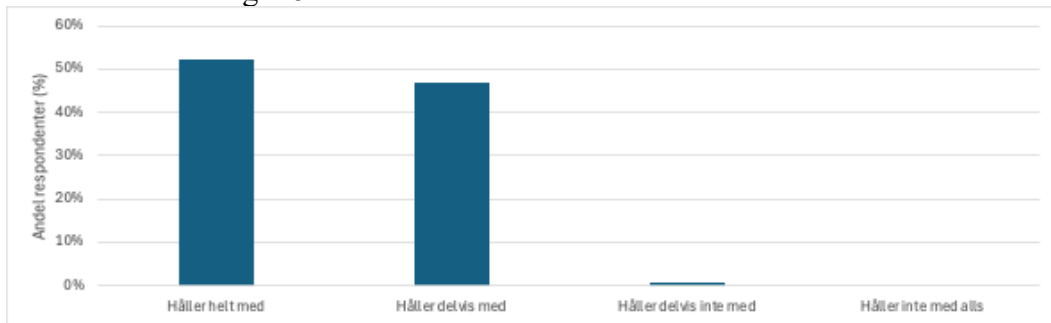

Figur 4. Sannolikheten att respondenterna överlåter hantering till en kollega. Antal enkätsvar (n=235).

4.4 Självskattning att avläsa tecken på aggression

Ett annat påstående i enkäten var: ”Jag kan läsa av tecken på aggression hos hund.” Respondenterna fick ange i vilken grad de instämde med påståendet. Resultaten Stapeldiagrammet visar att 52 % instämde helt, 47 % instämde delvis

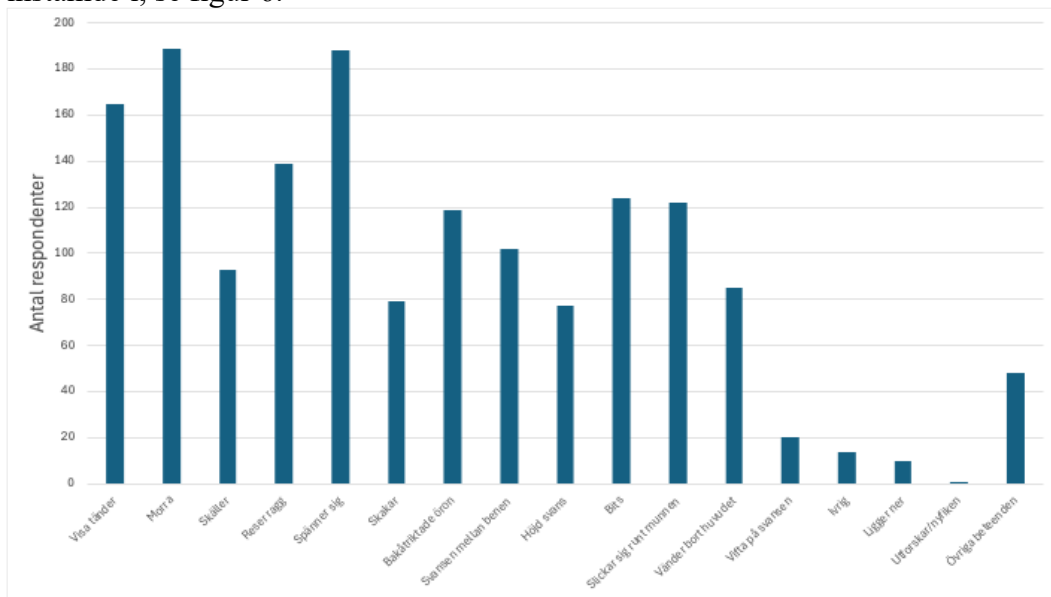
och endast 1 % instämde delvis inte. Ingen respondent valde alternativet ”håller inte med alls”. I figur 5 redovisas svaren. /*-

Figur 5. Respondenternas instämmande i påståendet ”Jag kan läsa av tecken på aggression hos hund.” Antal enkätsvar (n=236).

4.5 Identifiering av tidiga aggressionssignaler

Respondenterna fick svara vilka beteenden de anser är de första tecknen på att en hund kan bli aggressiv. Resultat visar att hundar som morrar (n=189), spänner sig (n=188) och visar tänder (n=165) blev de vanligaste alternativen respondenterna instämde i, se figur 6.

Figur 6. Alternativ på första signaler på aggression. Antal enkätsvar (n=226).

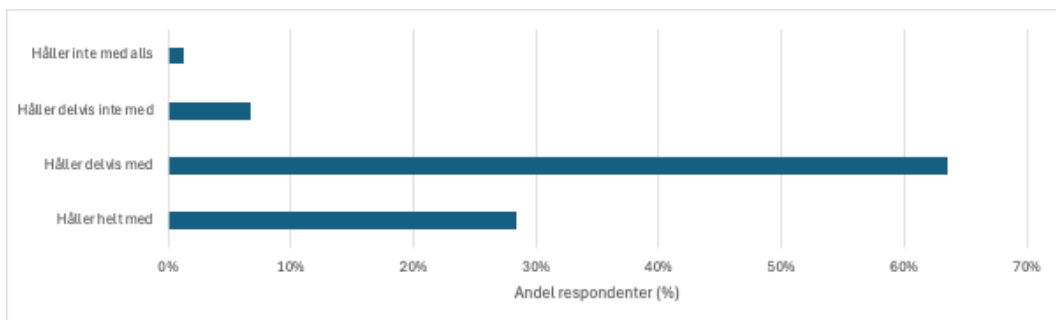
I tabell 2 redovisas en sammanställning av fritextsvaren på frågan ”Vilka första signaler tycker du indikerar att en hund är/kan bli aggressiv?”

Tabell 2. Sammanfattning och exempel av fritextsvar på frågan ” Vilka första signaler tycker du indikerar på att en hund är/ kan bli aggressiv? Antal svar (n=48).

Sammanfattning av fritextsvar	
Blick	<ul style="list-style-type: none"> • Intensiv blick • Fixerad blick • Whale eye • Undvikande blick
Kroppsspråk	<ul style="list-style-type: none"> • Stelhet • Gömmer sig • Ihopkuren • Gäspar • Bortvänt huvud
Beteende	<ul style="list-style-type: none"> • Hälsar ej • Läger sig på rygg • Flamsigt uppförande
Miljö	<ul style="list-style-type: none"> • Djurägarens nervositet • Djurhälsopersonalens tvång

4.6 Självs kattad förmåga att hantera en aggressiv hund

Enkätfråga sju bestod av påståendet ”Jag känner att jag har lämpliga strategier för att kunna hantera en hund som uppvisar aggressivitet” och där de kunde välja på en skala från ”Håller helt med” till ”Håller inte med alls”. Svaren visar att 64 % instämde delvis och 28 % instämde helt. 7 % instämde delvis inte och 1 % av respondenterna instämde inte alls, se figur 7.

Figur 7. Hur väl respondenten har lämpliga strategier för hantering av aggressiva hundar. Antal enkätsvar (n=225).

4.7 Strategier vid risk för utfall

Respondenterna fick svara på en fråga gällande vilka strategier de vanligen använde när de hanterar aggressiva hundar som kan göra ett utfall i klinisk miljö.

Denna fråga hade endast fritextsvar. En sammanställning av de vanligaste svaren redovisas i tabell 3.

Tabell 3. Sammanfattning av vilka strategier respondenterna vanligen använder i klinisk miljö vid aggressiva hundar innan de kan göra utfall. Antal svar (n=191).

Område	Åtgärder och strategier
Kommunikation	<ul style="list-style-type: none"> • Dialog med djurägaren • PVP • Ombokning
Kroppsspråk	<ul style="list-style-type: none"> • Ingen direkt ögonkontakt • Närma sig från sidan • Lugnt kroppsspråk • Hälsa på hundens villkor
Säkerhet	<ul style="list-style-type: none"> • Använda munkorg, krage och kort koppel • Låt djurägaren sätta på munkorg eller krage
Distraction	<ul style="list-style-type: none"> • Godis • Djurägaren distraherar
Dra gränser	<ul style="list-style-type: none"> • Avbryta om situationen börjar eskalera • Byta miljö

4.8 Val av strategier vid pågående utfall

Vidare fick deltagarna svara på vilka strategier de använder vid aggressiva hundar som redan begår ett utfall. Frågan gick endast att svara i fritext och svaren redovisas i tabell 4.

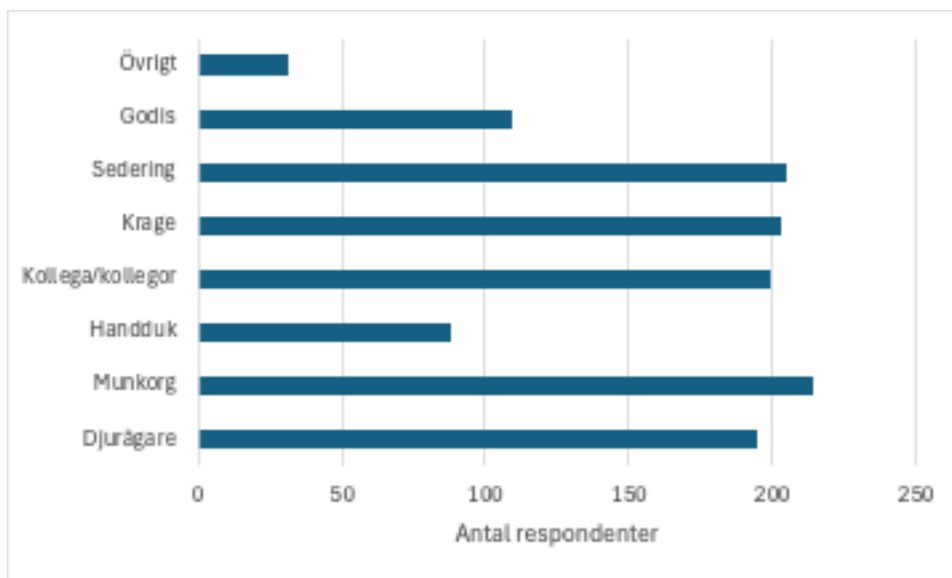
Tabell 4. Sammanfattning av fritextsvar gällande strategier respondenterna använder när hundar som redan gör ett aggressivt utfall. Antal svar (n=129).

Område	Åtgärder och strategier
Säkerhet	<ul style="list-style-type: none"> • Munkorg och krage • Krage att föredra då det går snabbare att sätta på
Samarbeta	<ul style="list-style-type: none"> • Ta hjälp av flera kollegor • Gör djurägaren delaktig • Ägaren behövs som trygghet • I vissa fall hanteras hunden bättre utan en ägare
Medicin	<ul style="list-style-type: none"> • Lugnande injektion • Hemgång med recept på lugnande inför ett nytt försök en annan dag
Metod vid utfall	<ul style="list-style-type: none"> • Hantering ska ske så fort som möjligt om hund redan gör ett utfall • Olägligt att ge godis • Undvik att bemöta hunden framifrån
Dra gränser	<ul style="list-style-type: none"> • "En hund som gör utfall hanteras inte alls, punkt." • Avbryt för att inte förvärra beteendet

4.9 Tillämpning och val av hjälpmedel

Deltagarna i studien fick ange vilka hjälpmedel eller metoder de tillämpar vid undersökning och behandling av hundar som uppvisar ett aggressivt beteende. Frågan var utformad som en flervalfråga där respondenterna kunde välja flera alternativ utifrån en lista av 16 hjälpmedel samt en möjlighet att ange fritextsvar för övrigt.

Resultatet visar att de mest frekvent använda metoderna för att hantera aggressivitet var användning av munkorg (n=214) följt av sedering (n=205) och krage (n=203), se figur 8. Utöver fysiska och farmakologiska hjälpmedel angav en betydande andel av respondenterna (n=199) att de tar hjälp av kollegor i dessa situationer. I enkätfrågan fanns möjlighet till att lämna ett fritextsvar, vilket sammanfattas i tabell 5.

Figur 8. De vanligaste medlen deltagarna valde när en hund börjar uppvisa tecken på aggression. Antal enkätsvar (n=217).

I tabell 5 visas en sammanfattning av fritextsvaren i delen av cirkeln "Övrigt" som alternativ.

Tabell 5. Sammanfattning av de övriga medel som deltagarna använde sig av när en hund börjar uppvisa tecken på aggression. Antal svar (n=31).

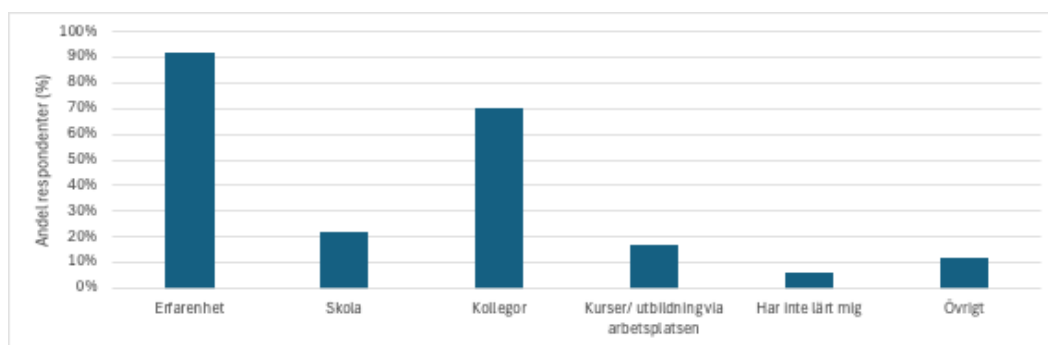
Område	Hjälpmedel
Läkemedel	<ul style="list-style-type: none"> • Gabapentin • Trazodon • Melatonin • "Chill Pill"-protokoll
Miljö	<ul style="list-style-type: none"> • Hantering på golvet om hunden upplever undersökningsbordet som otäckt • Använda väggar som medel för att begränsa hundens rörelser
Djurägare	<ul style="list-style-type: none"> • Djurägaren kan vara en tillgång • Om djurägaren bidrar till stressen kan de tas ut ur rummet

Område	Hjälpmedel
Fysiska hjälpmedel	<ul style="list-style-type: none"> Använda flera koppel samtidigt för ökad kontroll på hunden
Förebyggande	<ul style="list-style-type: none"> Ge ångestdämpande i ett tidigt skede

4.10 Ursprung till kunskap

Respondenterna tillfrågades om källan till deras nuvarande kunskap gällande hantering av aggressiva hundar. Resultatet (se figur 9) visar att den dominerande källan till kunskap är praktisk erfarenhet (92 %). En betydande andel (71 %) uppgav att de förvärvat sin kunskap genom kollegor, 22 % svarade att kunskapen härstammar från skolutbildning, medan 17 % angav kurser och externa utbildningar som källa. En mindre andel (12 %) uppgav övriga källor och 6 % svarade att de helt saknar kunskap inom området.

I enkätsvaren som tillhörde kategorin ”Övrigt” (n=26) framkom en bredd av kompletterande kunskapskällor såsom föreläsningar, specialiserad Fear Free-utbildning, forskningsartiklar samt yrkeserfarenhet från specifika områden som väktarverksamhet och hunddagis.

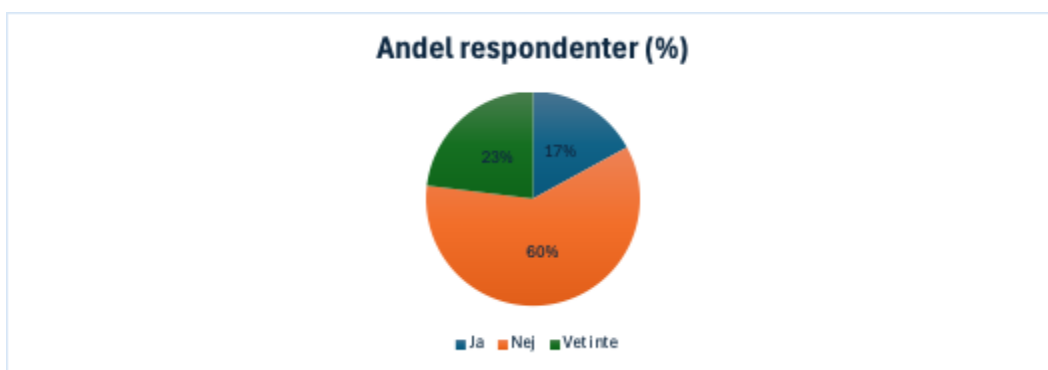
Figur 9. Stapeldiagram över var deltagarna fått sin kunskap om hantering av aggressiva hundar ifrån. Antal enkätsvar (n=217).

4.11 Arbetsgivarens roll i kompetensutveckling

Gällande arbetsgivarens ansvar för kompetensutveckling inom hantering av aggressiva hundar, uppgav en majoritet (60 %) att deras arbetsgivare inte bidragit

med någon utbildning, se figur 10. Vidare svarade 23 % att de var osäkra på arbetsgivarens bidrag, medan 17 % svarade jakande.

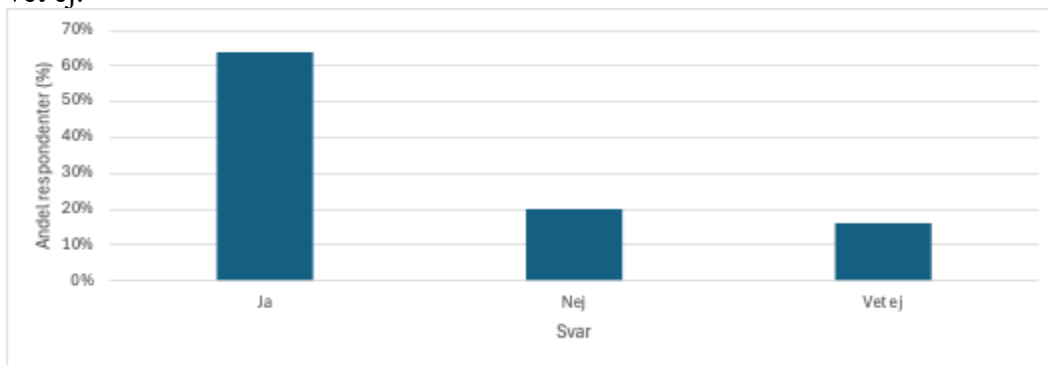
För de respondenter som svarade ja (n=37), identifierades bland annat Fear Free-certifieringar och interna utbildningar som de vanligaste formerna av kompetenta insatser via fritextsvaren.

Figur 10. Arbetsgivarens bidrag till utbildning hos sina anställda gällande hantering av aggressiva hundar. Antal enkätsvar (n=217).

4.12 Behov av ytterligare resurser

I den avslutande frågan fick deltagarna svara på om de upplever att de skulle behöva mer resurser och kunskap för att kunna hantera aggressiva hundar bättre i framtiden. På denna fråga svarade 64 % ja, 20 % svarade nej och 16 % svarade vet ej.

Figur 11. Deltagarnas upplevelse av behov i vidare resurser för hantering av aggressiva hundar i framtiden. Antal enkätsvar (n=215).

5. Diskussion

5.1 Metoddiskussion

Artiklarna till litteratursökningen valdes utefter en första genomläsning av innehållet för att kunna bedöma relevansen kopplat till vår studie. Författarna är medvetna att det sannolikt funnits fler artiklar som hade varit relevanta och användbara att applicera i litteratursökningen, men som aldrig påträffades. Inga begränsningar kring årtal utnyttjades, vilket bidrog till ett större urval av artiklar.

Vidare skickades enkäten ut på svenska, vilket kan ha begränsat antalet respondenter som har ett annat förstaspråk. En engelsk version av enkäten hade kunnat möjliggöra fler inkomna svar.

För att säkerställa frågorna samt påståendenas tydlighet i enkäten, skickades en pilotstudie ut till tre personer, som kunde ge återkoppling kring frågornas klarhet. Återkopplingen bidrog till möjligheten för författarna att korrigera i enkäten innan den skickades ut till kliniker.

Studien har begränsningar i studiemetoden som är viktiga att beakta. Eftersom data från enkäten baseras på självskattning finns det en risk för bias, till exempel genom att respondenter har överskattat sin egen förmåga. Det är även möjligt att personer med ett särskilt intresse för ämnet i högre grad har valt att delta, vilket kan påverka resultatens representativitet, eftersom det kan leda till ett snedvridet resultat. Det skulle även vara snedvridet åt det andra hållet huruvida de som upplever osäkerhet har ett större intresse av att besvara enkäten. Detta kan tyda på att det finns betydligt fler som känner rädsla eller nervositet på sin arbetsplats när det inkommer aggressiva hundar på kliniken. Med det sagt så kan det även betyda att andelen som känner sig rädda eller nervösa är större i stickprovet än i målpopulationen. Studien inte generaliserbar till alla kliniker, då urvalet är begränsat.

Studien har däremot ett flertal styrkor. Den inkluderar flera olika yrkesroller inom djursjukvården och kombinerar av kvantitativa data och kvalitativa fritextsvar, vilket bidrar till en mer nyanserad förståelse av ämnet.

5.2 Resultatdiskussion

Syftet med vår studie var att få en djupare insyn kring hur djurhälsovårdspersonalen upplever möten med aggressiva hundar, hanteringsmetoder som föredras samt hur de upplever behov av fortbildning inom området. Resultaten tyder på ett flertal intressanta och till viss del motsägelsefulla fynd.

En markant andel av respondenternas uppgav en känsla av osäkerhet (30 %) och rädsla (17 %) vid hantering av aggressiva hundar. Detta resultat är anmärkningsvärt, då djursjukvårdsyrkena bör präglas av en känsla av trygghet och säkerhet. Att en betydande mängd upplever negativa känslor i dessa situationer kan tyda på arbetsgivarens stöd är bristande eller att det indikerar på en bristfällig utbildning. Stress och osäkerhet har visat sig kunna överföras från människor till djur, vilket kan förvärra situationen djuret befinner sig i (Hedges 2021). Att det är en så hög andel som känner sig osäkra och rädda vid hanteringen av aggressiva hundar är problematiskt, både för de berörda hundarna och för de anställda som i en så vanligt förekommande del av arbetet upplever osäkerhet och rädsla.

Att djurhälsovårdspersonalen känner på detta sätt vid hanteringen av aggressiva hundar, kan möjligen vara en förklaring till varför bitskador är en av de vanligaste förekommande arbetsskador inom djursjukvården (Johnson & Fritschi 2024). Att personer är mer benägna att utföra fler misstag vid rädsla eller nervositet är inget nytt och tyder ytterligare på att personalen har behov av vidare utbildning för att minska denna statistik.

Vidare angav 23 % att de högst troligt skulle överlämnat hanteringen av en aggressiv hund till en kollega, vilket möjligen kan tolkas som en konsekvens av den upplevda osäkerheten och rädslan. Dock kan detta emellertid innebära att mer erfaren personal blir överlåtna hanteringen, vilket kan ses som en positiv säkerhetsåtgärd. Däremot är det tveksamt om orsaken till överlåtet är på grund av ett flyktbeteende, vilket inte kan besvaras i denna studie, då ingen följdfråga ställdes kring orsaken.

Vidare till enkätfrågan kring hur bekväma respondenterna var att hantera aggressiva hundar, såg man en underliggande osäkerhet, trots att majoriteten av respondenterna uppgav att de till viss del känner sig bekväma att hantera en aggressiv hund (57 % instämde delvis, 17 % instämde helt). Detta kan styrkas av den del av respondenter som delvis inte instämde i påståendet (17 %) och de respondenter som inte instämde alls i påståendet (8 %). Detta pekar på olikheter i den upplevda förmågan. Vid undersökning om val av strategier hos respondenterna ses samma mönster, då den övervägande delen uppger att de till

viss del har gynnsamma strategier, men att en total trygghet fattas. Detta kan tolkas som att den formella kunskapen finns, men att den reella kompetensen inte alltid är tillräcklig och situationen därför upplevs som utmanande. Kanske är detta något som kan förbättras genom fortbildning inom området och därmed kunna bidra till en större säkerhet inom hanteringen.

Anmärkningsvärt nog uppgav närmare samtliga av respondenterna att de kan identifiera signaler på att en hund är eller riskerar att bli aggressiv (47 % instämde delvis och 52 % instämde helt) samtidigt som det framkom i en annan fråga att de signaler som oftast tolkades som tidiga tecken på aggression var morrning, visandet av tänder, samt att de spänner sig. Även om dessa beteenden mycket riktigt kan vara indikationer av aggression, utgör de generellt sett relativt sena signaler som ofta uppträder i nära anslutning till ett aggressivt utfall (Yelland & Whelan 2011; Sidel et al. 2025) .

Tidigare signaler, till exempel skakningar, att svansen är mellan benen och slickande runt munnen (Moffat 2008; Yelland & Whelan 2011), identifierades i betydligt lägre utsträckning av respondenterna. Dessa beteenden är dock typiska tecken på rädsla samt stress, vilka i sin tur kan övergå till aggression om situationen kvarstår eller intensifieras (Yelland & Whelan 2011; Sidel et al. 2025). Rädsla och stress är bland de mest prevalenta anledningar till att hundar uppvisar aggression på klinker (Stellato et al. 2021).

Dessa resultat kan indikera på en överskattning av den egna förmågan att tolka hundars beteendesignaler, alternativt en kunskapsbrist om tidiga stress- och varningssignaler. Att främst uppmärksamma sena signaler innebär att situationen redan har eskalerat och kommer fortsätta eskalera (Moffat 2008; Yelland & Whelan 2011). Det är alltså viktigt att i större utsträckning uppmärksamma och tolka tidiga beteendesignaler (Moffat 2008; Yelland & Whelan 2011; Sidel et al. 2025). Genom att anpassa hantering och vård utifrån dessa signaler kan risken för aggressiva beteenden minska, samtidigt som stressnivån hos patienterna reduceras och förutsättningarna förbättras för en mer effektiv veterinärvård (Moffat 2008; Yelland & Whelan 2011; Sidel et al. 2025).

Detta kan vara en bidragande faktor till varför bitskador är så frekvent förekommande på veterinärkliniker (Johnson & Fritschi 2024). I och med att djurhälsovårdspersonalen kan ha det svårare att uppfatta graden av stress eller rädsla som djuret upplever, kan situationen hinna eskalera. Därför kan det innebära en ökad risk för bitskador, framför allt om personalen inte heller hinner uppfatta de sena signalerna innan ett utfall sker.

Vid undersökning och jämförelser med tidigare studier och enkätens resultat framkommer det att de strategier och hjälpmedel som tillämpas i praktiken i hög grad överensstämmer med rekommendationerna i litteraturen (Moffat 2008; Yelland & Whelan 2011). Den teoretiska kunskapen har därför till viss mån implementerats i den kliniska miljön. Däremot har resultaten presenterat att kunskapen främst är förvärvad genom erfarenhet snarare än formell utbildning. Ett flertal respondenter har uttryckt behovet av ytterligare utbildning, vilket pekar på en tydlig utvecklingspotential i exempelvis grundutbildningen.

Ur ett etiskt perspektiv är behandling med PVP en metod som kan minska stress hos hunden samt minimera risken för aggressivitet på klinik (Herron & Shreyer 2014). På detta sätt förbättras både djurvälstånd och djurhälsovårdspersonalens säkerhet (Herron & Shreyer 2014). Men att behandla hundens beteende med ett läkemedel är effektivt i en akut situation, och kommer inte behandla den bakomliggande orsaken till aggressionen, som i grunden kan vara orsakad av rädsla eller tidigare trauman. Att arbeta med en etolog och att frekvent utsätta hunden för klinikmiljön kan vara en långsiktig lösning. Dock kräver detta både tid, resurser och en motiverad djurägare, vilket kan vara svårt i praktiken. En kombination av PVP tillsammans med beteendeträning, kan ses som det mest etiska försvarbara alternativet för att minimera stressen hos hunden.

Huruvida respondenterna lärde sig hur de ska hantera aggressiva hundar så var det färre än 25 % som svarade att deras kunskaper härstammat från skolutbildningen. Denna minimala andel på procentsiffra tyder på tydliga brister i utbildningarna som djurhälsovårdspersonalen studerar. Utöver detta så var det under 20 % som sa att de fått kunskapen tilldelad från sin arbetsgivare. Dessa resultat visar att arbetsgivaren har ett viktigt uppdrag som de inte alltid uppfyller, det är av yttersta vikt att personalen får löpande fortbildning kring hur de ska hantera aggressiva djur. Exempelvis hade SLU kunnat erbjuda fort- och vidareutbildning inom tolkning av tidiga varningssignaler för aggressivt beteende, men även handlingsplaner för stressade patienter. Det skulle även kunna vara av fördel att utbildningarna exempelvis sände ut en hänvisande länk till vidare information om aggressiva beteenden. På detta sätt hade det underlättat för djurhälsovårdspersonalen att hitta relevant information när arbetslivet börjar. Eftersom forskning inom djurs beteenden ständigt utvecklas är det viktigt att djurhälsovårdspersonal kontinuerligt uppdaterar sig i den aktuella forskningen, så att ny kunskap implementeras snabbare i klinikmiljö.

Det kan även vara relevant att sätta resultaten i ett större sammanhang då djursjukvården är en yrkesbransch där psykisk ohälsa är relativt vanligt förekommande (King et al. 2024). Att i detta sammanhang uppleva rädsla och osäkerhet i arbetet riskerar en ytterligare belastning på personalen. Därför är det av stor vikt att kunna skapa en arbetsmiljö där personalen känner sig trygga, kompetenta och stöttande.

En mer bekväm och utbildad personal skulle då i bästa fall kunna reducera mängden bit- och rivskador som kan uppstå på veterinärkliniker. Detta då djurhälsovårdspersonalen kommer att uppfatta det som mindre besvärligt att läsa av hundarnas signaler. I sin tur kan det medföra en minskad risk att utföra misstag, i och med att personalen känner sig bekväm med hanteringen.

6. Konklusion

En stor andel av djurhälsovårdspersonalen känner sig bekväma med hanteringen av aggressiva hundar, samtidigt som en betydande andel fortfarande känner obehag eller rädsla i samband med hantering av dessa hundar.

Enkätstudien visar att djurhälsovårdspersonalen utnyttjar de hjälpmedel och metoder som litteraturen rekommenderar, men eftersom det är en självuppskattning så vet vi inte om de används på rätt sätt. Det mest effektiva metoderna har visat sig vara användning av munkorg eller handduk alternativt att hunden får återkomma med PVP.

Resultatet av studien visar att arbetsgivaren sällan tar ansvar för att utbilda sina anställda alternativt inte informerar om tillgängliga utbildningar. Detta bidrar till en otillräcklig kompetens hos de anställda vilket i sin tur leder till osäkerhet och rädsla hos djurhälsovårdspersonalen. Därför finns behov av vidare utbildningar inom området för att kunna skapa en ökad trygghet.

En uppföljande undersökning hade exempelvis kunnat se över hur arbetsgivaren kan bidra till en ökad kompetens inom hanteringen av aggressiva hundar hos sina medarbetare. För att dra tydligare slutsatser skulle det behövas utföras en större studie med svar från fler respondenter, för att få en djupare förståelse kring hur den verkliga bilden ser ut inom djursjukvården.

7. Referenslista

- AFS (2008:17) *Arbete med djur*. Camps, T., Amat, M., Mariotti, V.M., Le Brech, S. & Manteca, X. (2012). Pain-related aggression in dogs: 12 clinical cases. *Journal of Veterinary Behavior*, 7 (2), 99–102. <https://doi.org/10.1016/j.jveb.2011.08.002>
- D’Aniello, B., Semin, G.R., Alterisio, A., Aria, M. & Scandurra, A. (2018). Interspecies transmission of emotional information via chemosignals: from humans to dogs (*Canis lupus familiaris*). *Animal Cognition*, 21 (1), 67–78. <https://doi.org/10.1007/s10071-017-1139-x>
- Gobbo, E. & Zupan Šemrov, M. (2021). Neuroendocrine and Cardiovascular Activation During Aggressive Reactivity in Dogs. *Frontiers in Veterinary Science*, 8. <https://doi.org/10.3389/fvets.2021.683858>
- Hedges, S. (2021). The natural behaviour of the dog. I: *Practical canine behaviour: for veterinary nurses and technicians*. 2. uppl. CABI. 9–27. <https://doi.org/10.1079/9781789246810.0002>
- Herron, M.E. & Shreyer, T. (2014). The Pet-friendly Veterinary Practice. *Veterinary Clinics of North America: Small Animal Practice*, 44 (3), 451–481. <https://doi.org/10.1016/j.cvsm.2014.01.010>
- Johnson, L. & Fritschi, L. (2024a). Frequency of workplace incidents and injuries in veterinarians, veterinary nurses and veterinary students and measures to control these. *Australian Veterinary Journal*, 102 (9), 431–439. <https://doi.org/10.1111/avj.13354>
- King, N., Lewis, E.G., Kinnison, T., Langridge, A., Civai, C., May, S.A. & Cardwell, J.M. (2024). Mental health of veterinary nurses and student veterinary nurses: A scoping review. *Veterinary Record*, 194 (9), e4091. <https://doi.org/10.1002/vetr.4091>
- Malkani, R., Paramasivam, S. & Wolfensohn, S. (2024). A Multidimensional Evaluation of the Factors in the Animal Welfare Assessment Grid (AWAG) That Are Associated with, and Predictive of, Behaviour Disorders in Dogs. *Animals*, 14 (4), 528. <https://doi.org/10.3390/ani14040528>
- Mikkola, S., Salonen, M., Puurunen, J., Hakanen, E., Sulkama, S., Araujo, C. & Lohi, H. (2021). Aggressive behaviour is affected by demographic, environmental and behavioural factors in purebred dogs. *Scientific Reports*, 11 (1), 9433. <https://doi.org/10.1038/s41598-021-88793-5>
- Moffat, K. (2008a). Addressing Canine and Feline Aggression in the Veterinary Clinic. *Veterinary Clinics of North America: Small Animal Practice*, 38 (5), 983–1003. <https://doi.org/10.1016/j.cvsm.2008.04.007>
- Nakonechny, L., Cisneros, A., Moody, C.M. & Stellato, A.C. (2025a). Handling techniques and risk factors reported by veterinary professionals during dog examinations: a cross-sectional survey across Canada and the United States. *Frontiers in Veterinary Science*, 12, 1634970. <https://doi.org/10.3389/fvets.2025.1634970>
- Oxley, J.A., Meyer, G., Butcher, M., Bellantuono, G., Levers, A. & Westgarth, C. (2024). Veterinary students’ proximity to and interpretation of a simulated “aggressive” dog before and after training. *Scientific Reports*, 14 (1), 3209. <https://doi.org/10.1038/s41598-024-53551-w>
- Ruiz Santos, P., Suárez, G. & Damián, J.P. (2022). Abordajes y tratamientos de la agresividad en perros en clínicas veterinarias de Montevideo (Uruguay). *Revista Argentina de Ciencias del Comportamiento*, 14 (2), 127–132. <https://doi.org/10.32348/1852.4206.v14.n2.26913>
- Sidel, S.B., Gandenberger, J., Murphy, K. & Morris, K.N. (2025). Recognizing and Mitigating Canine Stress in Human–Canine Interaction Research: Proposed

- Guidelines. *Animals : an Open Access Journal from MDPI*, 15 (11), 1665.
<https://doi.org/10.3390/ani15111665>
- Stellato, A.C., Flint, H.E., Dewey, C.E., Widowski, T.M. & Niel, L. (2021). Risk-factors associated with veterinary-related fear and aggression in owned domestic dogs. *Applied Animal Behaviour Science*, 241, 105374.
<https://doi.org/10.1016/j.applanim.2021.105374>
- Tod, E., Brander, D. & Waran, N. (2005). Efficacy of dog appeasing pheromone in reducing stress and fear related behaviour in shelter dogs. *Applied Animal Behaviour Science*, 93 (3), 295–308.
<https://doi.org/10.1016/j.applanim.2005.01.007>
- Yelland, T. & Whelan, F. (2011a). An introduction to handling aggressive patients. *The Veterinary Nurse*, 2 (10), 568–576. <https://doi.org/10.12968/vetn.2011.2.10.568>

8. Bilagor

8.1 Webbenkät

1. Jag jobbar som
 - Djurvårdare
 - Djursjukskötare
 - Veterinär
2. Vad är din initiala känsla över att hantera en hund som är aggressiv på kliniken?
 - Rädsla
 - Osäkerhet
 - Nervositet
 - Spänning
 - Neutralt
 - Övriga känslor: _____
3. Hur sannolikt är det att du skulle överlåta hanteringen av en aggressiv hund till en kollega?
 - Mycket sannolikt
 - Sannolikt
 - Osannolikt
 - Mycket osannolikt
4. Jag känner mig bekväm med att hantera hundar som uppvisar aggression
 - Håller helt med
 - Håller delvis med
 - Håller delvis inte med
 - Håller inte med alls
5. Jag kan läsa av tecken på aggression hos hund
 - Håller helt med
 - Håller delvis med
 - Håller delvis inte med
 - Håller inte med alls
6. Vilka första signaler tycker du indikerar på att en hund är/kan bli aggressiv?
 - Visa tänder
 - Morra
 - Skäller

- Reser ragg
- Spänner sig
- Skakar
- Bakåtriktade öron
- Svansen mellan benen
- Höjd svans
- Bits
- Slickar sig runt munnen
- Vänder bort huvudet
- Vifta på svansen
- Ivrig
- Ligger ner
- Utforska/nyfiken
- Övriga beteenden: _____

7. Jag känner att jag har lämpliga strategier för att kunna hantera en hund som uppvisar aggressivitet

- Håller helt med
- Håller delvis med
- Håller delvis inte med
- Håller inte med alls

8. Vad för strategier har du för att undvika att en hund som lätt blir aggressiv gör ett utfall? Beskriv med egna ord.

9. Vilka strategier använder du för att hantera en hund som redan gör ett utfall? Beskriv med egna ord.

10. Dessa medel använder jag för att kunna hantera en aggressiv hund.

- Djurägare
- Munkorg
- Handduk
- Kollega/kollegor
- Krage
- Sederling
- Godis
- Övrigt

11. Hur har du fått kunskap om hur man hanterar aggressiva hundar?

- Erfarenhet
- Skola
- Kollegor
- Kurser/utbildning via arbetsplatsen
- Har inte lärt mig
- Övrigt: _____

12. Har din arbetsgivare bidragit till att utbilda sina anställda om hur man ska hantera hundar som uppvisar aggression?

- Ja
- Nej
- Vet inte

Om ja, skriv gärna på vilket sätt

13. Känner du att du skulle behöva mer resurser och kunskap för att kunna bättre hantera aggressiva hundar i framtiden?

- Ja
- Nej
- Vet ej

Bilaga 2

Gröna zonen

(0-1) (Sidel et al. 2025).

- Avslappnad kroppshållning
- Avslappnade ögon
- Avslappas/ lite öppen mun
- Neutrala/ framåtlutande öron
- Neutral/ höjd men avslappad svans

Gula zonen

(2-3) (Sidel et al. 2025).

- Hässjar
- Bakåtriktade öron
- Har svansen lågt men inte mellan benen
- Bortvänt huvud
- Tvekar mot interaktioner

Röda zonen

(4-5) (Sidel et al. 2025).

- Svansen helt mellan benen
- Skakar
- Ihop hukad
- Reser ragg
- Gör flykttförsök
- Morrar
- Gör utfall
- Ökad hjärtfrekvens
(Gobbo & Zupan Šemrov 2021)

9. Studentens AI-utlåtande

Författarna använde AI för språkliga förbättringar, textstrukturering och för artikelsökning. Vidare användes verktyget för att kunna ge förslag på hur man kan skriva mer akademiskt i texten samt för stavning, grammatik och synonymer.

Verktyg som använts var NotebookLM för att samla de använda litteraturkällorna i studien och kunna ge information om dessa.

ChatGPT användes för strukturering av text, förbättra det akademiska och vetenskapliga språket. Words Editor utnyttjades för rättstavning och grammatik.

Gemini användes för strukturering av tabeller.

AI användes inte för att skriva hela texter. Verktyget användes inte för analysering eller för slutsatser av text. AI användes inte heller för att ersätta egna källor.

Författarna har granskat AI:s förslag i texten samt alla vetenskapliga källor AI rekommenderat. Eventuella fel som skrivits har korrigerats.

Författarna ansvarar fullt ut för arbetets innehåll.

Publicering och arkivering

Godkända självständiga arbeten (examensarbeten) vid SLU kan publiceras elektroniskt. Som student äger du upphovsrätten till ditt arbete och behöver i sådana fall godkänna publiceringen. I samband med att du godkänner publicering kommer SLU även att behandla dina personuppgifter (namn) för att göra arbetet sökbart på internet. Du kan närsomhelst återkalla ditt godkännande genom att kontakta biblioteket.

Även om du väljer att inte publicera arbetet eller återkallar ditt godkännande så kommer det arkiveras digitalt enligt arkivlagstiftningen.

Du hittar länkar till SLU:s publiceringsavtal och SLU:s behandling av personuppgifter och dina rättigheter på den här sidan:

Föreliggande arbete ska publiceras med 12 månaders fördröjning av fulltexten (tillfälligt läsningsembargo). Därefter ger jag/vi härmed min/vår tillåtelse till att föreliggande arbete publiceras enligt SLU:s avtal om överlåtelse av rätt att publicera verk.

JA, jag, Benjamin Schwartz har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

JA, jag, Ida Nilsson har läst och godkänner avtalet för publicering samt den personuppgiftsbehandling som sker i samband med detta

NEJ, jag, FÖRNAMN EFTERNAMN ger inte min tillåtelse till att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.

NEJ, jag, FÖRNAMN EFTERNAMN ger inte min tillåtelse till att publicera fulltexten av föreliggande arbete. Arbetet laddas dock upp för arkivering och metadata och sammanfattning blir synliga och sökbara.